

Sabima kartleggingsnotat 6-2016

Moseprosjektet på Haugalandet m/omland

Rapport fra kartlegging av mosefloraen på Bømlo våren 2016

Av Lars Dalen og Asbjørn Erdal

Berggråmose *Racomitrium heterostichum* fra Bømlahamn. Foto: Asbjørn Erdal

Sammendrag

Rapporten beskriver mosefunn som ble gjort på Bømlo i april 2016. 177 arter ble registrert og blant dem var 8 rødlistede.

Emneord: artsregistrering, moser, Bømlo, Hordaland

Innledning

Moseprosjektet på Haugalandet m/omland ble startet i 2015. Da ble diverse lokaliteter i Vindafjord kommune undersøkt. I år ble lokaliteter i Bømlo og Karmøy kommuner kartlagt. Her beskrives kartleggingen fra Bømlo.

Formålet med arbeidet er å øke den generelle artskunnskapen om moser og kartlegge mosefloraen i områder som er dårlig kartlagt fra før. Aktiviteten inngår i programmet til Rogalandsavdelingen av Norsk Botanisk Forening.

Kartleggingen ble foretatt 8-10.4.16 og 13 personer deltok.

Bilde 1. Noen av deltakerne ved Moster gamle kirke. Fra venstre: Leiv Krumsvik, John Inge Johnsen, Randi Dalen, Lars Dalen, Trond Magne Storstad, Ellen Tjørnholm Bøe, Rolf Meling, Asbjørn Knutsen, Svein Imsland og Ove Førland. Foto: Asbjørn Erdal

Besøkte lokaliteter

Vi hadde som krav til lokalitetene at de skulle være dårlig undersøkt fra før. Videre ønsket vi å ha variasjon i berggrunn og biotop slik at vi kunne få et best mulig oversyn over mosefloraen i området. Ifølge vår lokale kjentmann, Asbjørn Knutsen, er sørenden av Bømlo lite undersøkt for moser tidligere, så derfor ble de fleste lokaliteter valgt der. 5 mulige gode mosesteder ble plukket ut. Stedene som ble undersøkt var: Bømlahamn, Berge, rundt Bergefjellet, Tussadalen, Lykling. I tillegg undersøkte vi noen lokaliteter på marmoren i Mosterhamn: Synken, Litle Synken og ved Moster gamle kirke. Se kart på figur 1.

Figur 1. Kartet viser stedene som ble undersøkt.

John Inge Johnsen er den beste mosekjenneren i laget, og han stod i spissen for artsbestemmingen. Det ble tatt belegg av de fleste mosene. Om kvelden ble de grovbestemt i stereolupe, og den endelige bestemmelsen ble tatt hjemme ved hjelp av stereolupe og mikroskop. Artene er lagt inn i Artsobservasjoner, og det sendes belegg av de mest spesielle artene til NTNU.

Mosefunn

I alt 177 arter ble registrert på de ulike stedene. Disse er listet opp i Vedlegg 1, som er et utklipp av Artsobservasjoner. Der står også hvor mange funn det ble gjort av hver art.

Bilde 1-19 viser noen av artene som ble observert.

I alt 8(9) rødlistede arter ble funnet. De nevnes spesielt her.

Sterkt truet (EN)

trådmoldmose *Oxyrrhynchium pumilum* (Wilson) Loeske
glansteppemose *Porella obtusata* (Taylor) Trevis.
kalkveggmose *Eucladium verticillatum* (With.) Bruch & Schimp.

Sårbar (VU)

strandkjølmose *Zygodon stirtonii* Schimp. ex Stirt.
midjehårstjerne *Syntrichia montana* Nees
(hårkurlmose *Didymodon icmadophilus* (Müll.Hal.) R.H.Zander. Denne arten er bestemt med noe usikkerhet og må eventuelt konfirmeres av innsendt belegg.)

Nær truet (NT)

stripekusmose *Weissia perssonii* Kindb.
snerpstjernemose *Campyliadelphus elodes* (Lindb.) Kanda
skorteagnemose *Rhynchostegiella tenella* (Dicks.) Limpr.

Mange av de rødlistede artene ble registrert på Berge og rundt Bergefjellet. Her er mye av berggrunnen kalkholdig og de ulike naturtypene bærer preg av kontinuitet og tradisjonell skjøtsel. Kombinasjonen med oceanisk klima, god berggrunn og tradisjonell skjøtsel, er trolig hovedårsaken til den rike mosefloraen her.

Karplantefloraen var også rik, med karakterarter som blant annet barlind, kusymre og solblom. Endringer i landbruksdriften i området kan være en risiko for at artsmangfoldet blir skadelidende i framtiden.

I tillegg til de rødlistede mosene, ble det også registrert flere andre moser som har få eller ingen registreringer i området fra tidlegere.

Bilde 1. **Gråsteinmose** *Hedwigia ciliata* fra Bømlahamn. Foto: Asbjørn Erdal

Bilde 2. **Glansteppemose** (EN) *Porella obtusata* fra Bømlahamn. Foto: Asbjørn Erdal

Bilde 3. **Kalkvrimose** *Tortella bambergi* Nedenfor gården på Berge. Foto: Asbjørn Erdal

Bilde 4. **Skogfagermose** *Plagiomnium affine*. Lysegrønne tuer på marka nedenfor gården på Berge. Foto: Asbjørn Erdal

Bilde 5. **Kalkmose** *Cratoneuron filicinum*. Ved liten bekk nede ved vannet på Berge. Foto: Asbjørn Erdal

Bilde 6. **Skjøtmose** *Preissia quadrata*. Fra Berge. Foto: Asbjørn Erdal

Bilde 7. **Midjehårstjerne (VU)** *Syntrichia montana*. Fra Berge. Foto: Asbjørn Erdal

Bilde 8. **Skorteagnemose (NT)** - *Rhynchostegiella tenella*. Fra Berge. Inni en liten, trang sprekk i fjellveggen Nesten umulig å få inn linsa... Foto: Asbjørn Erdal

Bilde 9. **Kostsåtemose** *Campylopus fragilis*. Fra sørsiden av Bergefjellet. Foto: Asbjørn Erdal

Bilde 10. **Kostsåtemose** *Campylopus fragilis*. Nærbilde. Foto: Asbjørn Erdal

Bilde 11. **Lurvflik** *Lophozia incisa*. Fra sørsiden av Bergefjellet. Foto: Asbjørn Erdal

Bilde 12. **Fjærssaftmose** *Riccardia multifida*. På en råttne stubbe ved sørsiden av Bergefjellet. Foto: Asbjørn Erdal

Bilde 13. **Glansperlemosen** *Lejeunea cavifolia*. Ved østsiden av Bergefjellet.
Foto: Asbjørn Erdal

Bilde 14. **Opalnikke** *Pholia cruda*. Fra parkeringsplassen på Synken. Foto: Asbjørn Erdal

Bilde 15. **Storklokkemose** *Encalypta streptocarpa*. Uvanlig med kapsler. Fra Synken. Foto: Asbjørn Erdal

Bilde 16. **Putevrimose** *Tortella tortuosa* med kapsler. Fra Synken. Foto: Asbjørn Erdal

Bilde 17. **Vortetvebladmose** *Scapania Aspera*. På berget ved Lille Synken.
Foto: Asbjørn Erdal

Bilde 18. **Strandsvamose** *Trichostomum brachydontium*. På berget ved Lille Synken. Foto: Asbjørn Erdal

Bilde 19. **Mini Fettmose** *Aneura pinguis* sp? En 2 mm mose mellom myrstjernemosene i Lille Synken. Sendt til Trondheim for bestemmelse. Foto: Asbjørn Erdal

Vedlegg 1.

Moser (177)

Antal funn Art

- 2 bergsotmose *Andreaea rupestris* Hedw.
- 2 spiss-stråmose *Anomobryum concinatum* (Spruce) Lindb.
- 1 koppervrangmose *Bryum alpinum* Huds. ex With.
- 2 murvrangmose *Bryum caespitium* Hedw.
- 4 skruevrangmose *Bryum capillare* Hedw.
- 1 hårskruevrangmose *Bryum elegans* Nees
- 1 vinvrangmose *Bryum pallens* Sw. ex anon.
- 5 bekkevrangmose *Bryum pseudotriquetrum* (Hedw.) P.Gaertn. et al.
- 1 rødkrylmose *Plagiobryum demissum* (Hook.) Lindb.
- 5 bekkerundmose *Rhizomnium punctatum* (Hedw.) T.J.Kop.
- 1 vegnikke *Pohlia nutans* (Hedw.) Lindb.
- 4 kysttornemose *Mnium hornum* Hedw.
- 3 skogfagermose *Plagiomnium affine* (Blandow ex Funck) T.J.Kop.
- 2 broddfagermose *Plagiomnium cuspidatum* (Hedw.) T.J.Kop.
- 1 krusfagermose *Plagiomnium undulatum* (Hedw.) T.J.Kop.
- 4 smaragdgrøftemose *Dicranella heteromalla* (Hedw.) Schimp.
- 1 kantgrøftemose *Dicranella varia* (Hedw.) Schimp.
- 1 bergsigd *Dicranum fuscescens* Sm.
- 1 blanksigd *Dicranum majus* Sm.
- 2 krussigd *Dicranum polysetum* Sw. ex anon.
- 7 ribbesigd *Dicranum scoparium* Hedw.
- 5 ugrasvegmose *Ceratodon purpureus* (Hedw.) Brid.
- 1 kjempebust *Ditrichum gracile* (Mitt.) Kuntze
- 4 saglommose *Fissidens adianthoides* Hedw.
- 4 dverglommose *Fissidens bryoides* Hedw.
- 9 kyslommose *Fissidens dubius* P.Beauv.
- 2 stivlommose *Fissidens osmundoides* Hedw.
- 5 kalklommose *Fissidens taxifolius* Hedw.
- 4 pelssåtemose *Campylopus atrovirens* De Not.
- 3 trøksåtemose *Campylopus flexuosus* (Hedw.) Brid.
- 6 kostsåtemose *Campylopus fragilis* (Brid.) Bruch & Schimp.
- 2 ribbesåtemose *Campylopus introflexus* (Hedw.) Brid. HI
- 2 vegsåtemose *Campylopus subulatus* Schimp. ex Milde
- 1 blåmose *Leucobryum glaucum* (Hedw.) Ångstr.
- 8 bergpolstermose *Amphidium mougeotii* (Schimp.) Schimp.
- 2 krusputemose *Dicranoweisia crispula* (Hedw.) Milde
- 1 nøttemose *Diphyscium foliosum* (Hedw.) D.Mohr

- 5 storklokkemose *Encalypta streptocarpa* Hedw.
- 1 kystkoppmose *Entosthodon obtusus* (Hedw.) Lindb.
- 1 pestbråtemose *Funaria hygrometrica* Hedw.
- 4 kystknausing *Grimmia decipiens* (Schultz) Lindb.
- 1 seterknausing *Grimmia longirostris* Hook.
- 2 kvitknausing *Grimmia pulvinata* (Hedw.) Sm.
- 3 renneknausing *Grimmia ramondii* (Lam. & DC.) Margad.
- 4 buttgråmose *Racomitrium aciculare* (Hedw.) Brid.
- 1 kollegråmose *Racomitrium affine* (F.Weber & D.Mohr) Lindb.
- 4 bekkegråmose *Racomitrium aquaticum* (Brid. ex Schrad.) Brid.
- 2 beitegråmose *Racomitrium elongatum* Ehrh. ex Frisvoll
- 4 knippegråmose *Racomitrium fasciculare* (Hedw.) Brid.
- 4 berggråmose *Racomitrium heterostichum* (Hedw.) Brid.
- 3 heigråmose *Racomitrium lanuginosum* (Hedw.) Brid.
- 1 saltblomstermose *Schistidium maritimum* (Sm. ex R.Scott) Bruch & Schimp.
- 4 stabbesteinmose *Ptychomitrium polyphyllum* (Dicks. ex Sw.) Bruch & Schimp.
- 2 rødmesigmose *Blindia acuta* (Hedw.) Bruch & Schimp.
- 1 gråsteinmose *Hedwigia ciliata* (Hedw.) P.Beauv.
- 3 dronningmose *Hookeria lucens* (Hedw.) Sm.
- 1 trådkrypmose *Amblystegium serpens* (Hedw.) Schimp.
- 1 snerpstjernemose *Campyliadelphus elodes* (Lindb.) Kanda NT
- 3 myrstjernemose *Campylium stellatum* (Hedw.) Lange & C.E.O.Jensen
- 5 kalkmose *Cratoneuron filicinum* (Hedw.) Spruce
- 2 kalktuffmose *Palustriella commutata* (Hedw.) Ochyra
- 1 stortuffmose *Palustriella falcata* (Hedw.) Hedenäs
- 3 rødmakkemose *Scorpidium revolvens* (Sw. ex anon.) Rubers
- 2 stormakkemose *Scorpidium scorpioides* (Hedw.) Limpr.
- 1 fløyelslundmose *Brachytheciastrum velutinum* (Hedw.) Ignatov & Huttunen
- 1 gull-lundmose *Brachythecium glareosum* (Bruch ex Spruce) Schimp.
- 4 sumplundmose *Brachythecium rivulare* Schimp.
- 6 storlundmose *Brachythecium rutabulum* (Hedw.) Schimp.
- 5 kystmoldmose *Eurhynchium striatum* (Hedw.) Schimp.
- 5 krypsilkemose *Homalothecium sericeum* (Hedw.) Schimp.
- 1 sprikemoldmose *Kindbergia praelonga* (Hedw.) Ochyra
- 1 trådmoldmose *Oxyrrhynchium pumilum* (Wilson) Loeske EN
- 1 spordmoldmose *Oxyrrhynchium schleicheri* (R.Hedw.) Röll
- 1 bekkeskeimose *Platyhypnidium riparioides* (Hedw.) Dixon
- 3 narremose *Pseudoscleropodium purum* (Hedw.) M.Fleisch.
- 2 skorteagnemose *Rhynchostegiella tenella* (Dicks.) Limpr. NT
- 2 bekkelundmose *Sciuro-hypnum plumosum* (Hedw.) Ignatov & Huttunen
- 2 palmemose *Climacium dendroides* (Hedw.) F.Weber & D.Mohr
- 3 kjølelvemose *Fontinalis antipyretica* Hedw.

- 3 etasjemose *Hylocomium splendens* (Hedw.) Schimp.
- 4 kystmose *Loeskeobryum brevirostre* (Brid.) M.Fleisch.
- 3 furumose *Pleurozium schreberi* (Willd. ex Brid.) Mitt.
- 4 kystkransmose *Rhytidiadelphus loreus* (Hedw.) Warnst.
- 2 engkransmose *Rhytidiadelphus squarrosus* (Hedw.) Warnst.
- 5 storkransmose *Rhytidiadelphus triquetrus* (Hedw.) Warnst.
- 3 sumpbroddmose *Calliergonella cuspidata* (Hedw.) Loeske
- 4 kammose *Ctenidium molluscum* (Hedw.) Mitt.
- 5 matteflette *Hypnum cupressiforme* Hedw.
- 1 heiflette *Hypnum jutlandicum* Holmen & E.Warncke
- 2. rottehalemose *Isothecium alopecuroides* (Lam. ex Dubois) Isov.
- 4 musehalemose *Isothecium myosuroides* Brid.
- 3 kveilmose *Pterogonium gracile* (Hedw.) Sm.
- 3 flatfellmose *Neckera complanata* (Hedw.) Huebener
- 4 krusfellmose *Neckera crispa* Hedw.
- 5 revemose *Thamnobryum alopecurum* (Hedw.) Gangulee
- 3 skåreblankmose *Isopterygiopsis pulchella* (Hedw.) Z.Iwats.
- 2 rødhøstmose *Orthothecium rufescens* (Dicks. ex Brid.) Schimp.
- 2 skrupjammemose *Plagiothecium nemorale* (Mitt.) A.Jaeger
- 4 pløsjammemose *Plagiothecium succulentum* (Wilson) Lindb.
- 4 kystjammemose *Plagiothecium undulatum* (Hedw.) Schimp.
- 3 skimmermose *Pseudotaxiphyllum elegans* (Brid.) Z.Iwats.
- 2 trådfloke *Heterocladium heteropterum* (Brid.) Schimp.
- 9 stortujamose *Thuidium tamariscinum* (Hedw.) Schimp.
- 1 fakkellbustehette *Orthotrichum anomalum* Hedw.
- 2 strandbustehette *Orthotrichum cupulatum* Hoffm. ex Brid.
- 6 faksbustehette *Orthotrichum rupestre* Schleich. ex Schwägr.
- 1 bleikbustehette *Orthotrichum stramineum* Hornsch. ex Brid.
- 2 krusgullhette *Ulota crispa* (Hedw.) Brid.
- 3 piggekneppgullhette *Ulota phyllantha* Brid.
- 1 askkjølmose *Zygodon conoideus* (Dicks.) Hook. & Taylor
- 6 strandkjølmose *Zygodon stirtonii* Schimp. ex Stirt. VU
- 1 skortejuvmose *Anoetangium aestivum* (Hedw.) Mitt.
- 4 slireskruemose *Barbula convoluta* Hedw.
- 4 vegskruemose *Barbula unguiculata* Hedw.
- 3 rødfotmose *Bryoerythrophyllum recurvirostrum* (Hedw.) P.C.Chen
- 3 vegkurlmose *Didymodon fallax* (Hedw.) R.H.Zander
- 1 grynkurlmose *Didymodon rigidulus* Hedw.
- 1 kalkveggmose *Eucladium verticillatum* (With.) Bruch & Schimp. EN
- 7 storbergrotmose *Gymnostomum aeruginosum* Sm.
- 2 midjehårstjerne *Syntrichia montana* Nees VU
- 9 putevrimose *Tortella tortuosa* (Hedw.) Limpr.

- 7 kalkvrinose *Tortella bambergeri* (Schimp.) Broth.
- 2 murtustmose *Tortula muralis* Hedw.
- 7 strandsvamose *Trichostomum brachydontium* Bruch
- 7 tannkrusmose *Weissia controversa* Hedw.
- 1 stripekrusmose *Weissia perssonii* Kindb. NT
- 1 flatkrusmose *Weissia rutilans* (Hedw.) Lindb.
- 1 stivkulemose *Bartramia ithyphylla* Brid.
- 3 gullhårmose *Breutelia chrysocoma* (Hedw.) Lindb.
- 2 teppekildemose *Philonotis fontana* (Hedw.) Brid.
- 2 sumptorvmose *Sphagnum palustre* L.
- 1 småtaggmose *Atrichum tenellum* (Röhl.) Bruch & Schimp.
- 4 stortaggmose *Atrichum undulatum* (Hedw.) P.Beauv.
- 4 kystkrukkemose *Pogonatum aloides* (Hedw.) P.Beauv.
- 1 dvergkrukkemose *Pogonatum nanum* (Hedw.) P.Beauv.
- 3 kystbinnemose *Polytrichastrum formosum* (Hedw.) G.L.Sm.
- 1 storbjørnemose *Polytrichum commune* Hedw.
- 3 einerbjørnemose *Polytrichum juniperinum* Hedw.
- 2 rabbebjørnemose *Polytrichum piliferum* Hedw.
- 2 bergkrokodillemose *Conocephalum salebrosum* Szweykowski et al.
- 2 vasstvare *Marchantia polymorpha* L.
 - └ ugrastvare *Marchantia polymorpha ruderalis* Bischl. et Boisselier
- 5 skjøtmose *Preissia quadrata* (Scop.) Nees
- 1 tannflak *Calypogeia fissa* (L.) Raddi
- 1 skogflak *Calypogeia integristipula* Steph.
- 1 tråkleglefsemose *Cephalozia connivens* (Dicks.) Lindb.
- 2 larvemose *Nowellia curvifolia* (Dicks.) Mitt.
- 1 bekkeblonde *Chiloscyphus polyanthos* (L.) Corda
- 4 totannblonde *Lophocolea bidentata* (L.) Dumort.
- 2 mattehutmose *Marsupella emarginata* (Ehrh.) Dumort.
- 1 nebbbleivmose *Jungermannia pumila* With.
- 1 storstylte *Bazzania trilobata* (L.) Gray
- 1 skogkrekmose *Lepidozia reptans* (L.) Dumort.
- 1 lurvflik *Lophozia incisa* (Schrad.) Dumort.
- 1 storhoggtann *Tritomaria quinquentata* (Huds.) H.Buch
- 2 prakthinnemose *Plagiochila asplenioides* (L. Emend. Taylor) Dumort.
- 1 berghinnemose *Plagiochila porelloides* (Torr. ex Nees) Lindenb.
- 5 stripefoldmose *Diplophyllum albicans* (L.) Dumort.
- 2 vortetvebladmose *Scapania aspera* Bernet et M.Bernet
- 1 kalktvebladmose *Scapania calcicola* (Arnell et J.Perss.) Ingham
- 2 kysttvebladmose *Scapania gracilis* Lindb.
- 2 fjordtvebladmose *Scapania nemorea* (L.) Grolle
- 2 bekketvebladmose *Scapania undulata* (L.) Dumort.

- 1 torvdymose *Gymnocolea inflata* (Huds.) Dumort.
- 1 fingersaftmose *Riccardia palmata* (Hedw.) Carruth.
- 4 fettmose *Aneura pinguis* (L.) Dumort.
- 2 kystband *Metzgeria conjugata* Lindb.
- 4 gulband *Metzgeria furcata* (L.) Dumort.
- 3 hjelmlæremose *Frullania dilatata* (L.) Dumort.
- 4 skjørblæremose *Frullania fragilifolia* (Taylor) Gottsche et al.
- 7 matteblæremose *Frullania tamarisci* (L.) Dumort.
- 3 spindelmosse *Cololejeunea calcarea* (Lib.) Schiffn.
- 1 glansperlemose *Lejeunea cavifolia* (Ehrh.) Lindb.
- 2 kystperlemose *Lejeunea patens* Lindb.
- 1 lurvteppemose *Porella cordaeana* (Huebener) Moore
- 1 glansteppe *Porella obtusata* (Taylor) Trevis. EN
- 1 kalkvårmose *Pellia endiviifolia* (Dicks.) Dumort.
- 2 flikvårmose *Pellia epiphylla* (L.) Corda